ECLI:LV:AT:2021:1209.11355008419.8.L
Lieta Nr. 11355008419, SKK-673/2021
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2021.gada 9.decembrī

Tiesa šādā sastāvā: senatori Artūrs Freibergs, Aija Branta, Sandra Kaija,

iepazinusies ar apsūdzētā /pers. A/ aizstāves Ievas Timermanes kasācijas sūdzību un papildinājumiem par Rīgas apgabaltiesas 2021.gada 11.jūnija spriedumu, atzīst, ka ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Aizstāve kasācijas sūdzībā lūdz atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā. Vienlaikus aizstāve lūdz atcelt spriedumu daļā, ar kuru no /pers. A/ piedzīti procesuālie izdevumi, un atbrīvot apsūdzēto no procesuālo izdevumu samaksas.

Kasācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa kļūdaini kvalificējusi apsūdzētā darbības pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas un 116.panta, jo tās atbilst Krimināllikuma 126.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmēm. Apsūdzētā nodoms nebija nogalināt cietušo, bet apturēt viņa nepieļaujamo uzvedību.

Senāts atzīst, ka norāde kasācijas sūdzībā par noziedzīgā nodarījuma kļūdainu kvalifikāciju nav saistīta ar nepareizu Krimināllikuma normas piemērošanu, bet ar citādu pierādījumu vērtējumu, nekā tos vērtējusi pirmās instances un apelācijas instances tiesa.

Abu instanču tiesas atzinušas, ka /pers. A/ darbībās ir visas nepieciešamās un obligātās Krimināllikuma 15.panta ceturtajā daļā un 116.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes. Tiesas atzinušas, ka apsūdzētā vainīgums ir pierādīts ārpus saprātīgām šaubām.

Apelācijas instances tiesa izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus un atzinusi, ka apsūdzētais pilnībā apzinājās savu darbību prettiesisko raksturu, paredzēja un vēlējās cietušā nāves iestāšanos, bet nodomu īstenot līdz galam viņam neizdevās no viņa gribas neatkarīgu iemeslu dēļ. Tiesa norādījusi, ka par apsūdzētā nodomu liecina viņa faktiskās darbības, tajā skaitā izmantotais priekšmets – cirvis –, ar kura aso malu apsūdzētais četras reizes iesita cietušajam pa galvu. Tiesa motivēti noraidījusi aizstāves argumentus, ka noziedzīgo nodarījumu apsūdzētais izdarīja afekta stāvoklī un aizstāvējās.

Senāts konstatē, ka aizstāve kasācijas sūdzībā atkārtojusi apelācijas sūdzībā un tiesas sēdē izklāstītos motīvus, apstrīdot tiesas atzinumus par nodoma esību.

Aizstāve sūdzībā norādījusi, ka apelācijas instances tiesa pieļāvusi arī Kriminālprocesa likuma 1., 19., 128., 561.panta un 562.panta pirmās daļas pārkāpumus, jo nav sniegusi atzinumus par apsūdzētā /pers. A/ apelācijas sūdzības argumentiem, kas saistīti ar pirmās instances tiesas sniegto pierādījumu vērtējumu, kā arī tādēļ, ka noraidījusi lūgumu par poligrāfa ekspertīzes noteikšanu un lūgumu grozīt lietas izskatīšanu no atklātas tiesas sēdes uz slēgtu.

Senāts konstatē, ka apsūdzētais iesniegto apelācijas sūdzību uzturēja tikai daļā par noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju, uzskatot, ka viņa darbības jākvalificē pēc Krimināllikuma 126.panta pirmās daļas, jo viņš neesot gribējis nogalināt cietušo. Pārējos apelācijas sūdzības argumentus /pers. A/ apelācijas instances tiesā neuzturēja.

No lietas materiāliem redzams, ka apelācijas instances tiesa, uzklausot procesa dalībnieku viedokļus, nolēmusi noraidīt aizstāves pieteikto lūgumu par poligrāfa ekspertīzes noteikšanu un lūgumu par lietas izskatīšanu slēgtā tiesas sēdē. Tiesa atzinusi, ka jautājumi, kurus aizstāve norādījusi kā noskaidrojamus poligrāfa ekspertīzē, ir saistīti ar apsūdzētā nodoma noskaidrošanu, kas konstatējams, izskatot lietu. Savukārt lūgums par lietas izskatīšanu slēgtā tiesas sēdē noraidīts, jo nav konstatēts neviens no Kriminālprocesa likuma 450.pantā norādītajiem pamatiem lietas izskatīšanai slēgtā tiesas sēdē.

Senāts konstatē, ka aizstāve kasācijas sūdzībā tikai formāli norādījusi uz Kriminālprocesa likuma 1., 19., 128., 561.panta un 562.panta pirmās daļas pārkāpumu, bet nav pamatojusi, kādu Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu apelācijas instances tiesa būtu pieļāvusi, noraidot minētos lūgumus.

Senāts konstatē, ka pieteiktie lūgumi ir izvērtēti un motivēti noraidīti.

Kasācijas instances tiesas judikatūrā atzīts, ka apsūdzēto personu vai viņu aizstāvju pieteikto lūgumu motivēta noraidīšana lietas iztiesāšanas laikā nav vērtējama kā apsūdzētā tiesību ierobežošana, jo atbilstoši Kriminālprocesa likuma 496.panta otrās daļas nosacījumiem tiesai prokurora, cietušā, apsūdzētā un viņa aizstāvja lūgumi ir jāizvērtē un jāizlemj, bet tai nav obligāta pienākuma šos lūgumus apmierināt (*Augstākās tiesas 2013.gada 28.marta lēmums lietā Nr. SKK-23/2013 (11518019407); 2015.gada 17.septembra lēmums lietā Nr. SKK-473/2015 (11096124414); 2018.gada 12.septembra lēmums lietā Nr. SKK-448/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0912.11120090614.3.L)*).

Aizstāve sūdzībā norādījusi, ka tiesai atbilstoši Krimināllikuma 47.pantam par apsūdzētā atbildību mīkstinošu apstākli vajadzēja atzīt vainas atzīšanu un izdarītā nožēlošanu. Turklāt tiesa nav ievērojusi Krimināllikuma 46.pantā noteikto, jo, vērtējot apsūdzētā personību raksturojošās ziņas, nav ņēmusi vērā tiesas sēdē iesniegto psihologa raksturojumu par /pers. A/ kā darba meklētāju.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka pirmās instances tiesa, nosakot /pers. A/ sodu, ir izvērtējusi visus apstākļus, kas raksturo apsūdzētā personību, noziedzīgā nodarījuma raksturu, smagumu un noteikusi sodu atbilstoši Krimināllikuma 35.pantā definētajam soda mērķim un 46.pantā paredzētajiem soda noteikšanas vispārīgajiem principiem. Tiesa atbilstoši Krimināllikuma 48.pantam konstatējusi vienu apsūdzētā atbildību pastiprinošu apstākli, kā arī atbilstoši Krimināllikuma 47.panta otrajai daļai vienu atbildību mīkstinošu apstākli, kas bija par pamatu pirmās instances tiesas piespriestā soda mīkstināšanai apelācijas instances tiesā.

Senāts konstatē, ka aizstāve nav pamatojusi atbilstoši Kriminālprocesa likuma 572.pantā izvirzītajām prasībām savu viedokli, ka par apsūdzētā atbildību mīkstinošu apstākli būtu jāatzīst savas vainas atzīšana daļā par faktiski nodarītajiem miesas bojājumiem un izdarītā nožēlošana, jo minētās darbības neveido Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 1.punktā norādīto darbību kopumu – noziedzīga nodarījuma izdarītājs pieteicies par vainīgu, vaļsirdīgi atzinies un nožēlojis izdarīto –, kā arī neveido tādu darbību kopumu, ko varētu atzīt par atbildību mīkstinošu apstākli minētā panta otrās daļas

izpratnē. Turklāt atbilstoši judikatūrā nostiprinātajai atziņai Krimināllikuma 47.panta otrās daļas kārtībā atbildību mīkstinoša apstākļa atzīšana ir tiesas tiesības, nevis pienākums (*Augstākās tiesas 2018.gada 19.jūnija lēmums lietā Nr. SKK-J-348/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0619.11519007816.2.L)*).

Kasācijas sūdzībā norādīts, ka tiesai, piemērojot Kriminālprocesa likuma 368.panta ceturto daļu, vajadzēja atbrīvot apsūdzēto no procesuālo izdevumu piedziņas, jo personai, atrodoties brīvības atņemšanas vietā, nav ienākumu, līdz ar to viņa ir atzīstama par trūcīgu.

Senāts konstatē, ka aizstāve minēto apgalvojumu nav pamatojusi atbilstoši Kriminālprocesa likuma 572.pantā izvirzītajām prasībām. Kasācijas sūdzībā nav norādīts, ka apsūdzētajam normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir piešķirts kāds no Kriminālprocesa likuma 368.panta ceturtajā daļā minētajiem statusiem – maznodrošinātas vai trūcīgas personas statuss. Lietā nav konstatēts, ka apsūdzētajam būtu apgādībā kādas personas.

Aizstāve kasācijas sūdzībā norādījusi uz apelācijas instances tiesas pieļautu Latvijas Republikas Satversmes 92.panta, Starptautiskā pakta par pilsoņu un politiskajām tiesībām 14.panta 3.punkta, Kriminālprocesa likuma 60.^{2}panta pirmās daļas 2.punkta pārkāpumu, jo tiesa ierobežojusi aizstāvja un apsūdzētā tiesības uz klātienes konsultāciju. Norādītais aizstāves ieskatā atzīstams par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē.

No lietas materiāliem redzams, ka aizstāvei klātienes konsultāciju ar apsūdzēto brīvības atņemšanas vietā nebija iespējams nodrošināt sakarā ar valstī izsludināto ārkārtējo situāciju Covid-19 pandēmijas dēļ. Tāpat no lietas materiāliem redzams, ka aizstāve nevienā no apelācijas instances tiesas sēdēm nepieteica tiesai lūgumu nodrošināt iespēju konfidenciāli komunicēt ar /pers. A/ videokonferences režīmā. Tikai pēc tam, kad tiesa bija izteikusi šādu priekšlikumu 2021.gada 31.marta tiesas sēdē, aizstāve izmantoja šādu iespēju. Iebildumus par sarunas kvalitāti vai konfidencialitāti aizstāve neizteica. Sūdzības autore nav pamatojusi, kā tieši tiesa ierobežojusi viņas tiesības sniegt /pers. A/ konsultāciju.

Senāts konstatē, ka aizstāve sūdzībā nav pamatojusi savus apgalvojumus par iespējamu Latvijas Republikas Satversmes 92.panta, Starptautiskā pakta par pilsoņu un politiskajām tiesībām 14.panta 3.punkta, Kriminālprocesa likuma 60.^{2}panta pirmās daļas 2.punkta pārkāpumu atbilstoši Kriminālprocesa likuma 572.pantā izvirzītajām prasībām.

Senāts atzīst, ka aizstāves I. Timermanes kasācijas sūdzība iesniegta ar mērķi, lai panāktu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanu nevis juridisku, bet faktisku iemeslu dēļ, kas ir pretrunā Kriminālprocesa likuma 569.pantam. Kasācijas sūdzībā izklāstītais viedoklis par noziedzīga nodarījuma kvalifikāciju un sodu ir saistīti ar citādu pierādījumu vērtējumu, nekā tos vērtējusi apelācijas instances tiesa, kas neatbilst Kriminālprocesa likuma 569.pantā izvirzītajiem nosacījumiem nolēmuma pārsūdzēšanai kasācijas instances tiesā.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 569.panta pirmajai daļai pārsūdzēšana kasācijas kārtībā ir rakstveida kasācijas protesta vai sūdzības iesniegšana Augstākajā tiesā par tāda apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, kurš vēl nav stājies spēkā, nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā vai arī tā grozīšanu juridisku iemeslu dēļ. Minētā panta pirmā un trešā daļa noteic, ka kasācijas instances tiesa lietu pēc būtības neizskata, pierādījumus, kā arī sodu ietekmējošos apstākļus no jauna neizvērtē.

Kriminālprocesa likuma 572.pants noteic, ka kasācijas sūdzībā un protestā jāiekļauj tajā izteikto prasību pamatojums ar norādi uz Krimināllikuma pārkāpumu vai šā likuma normu būtisku pārkāpumu, kā arī motivēts lūgums par lietas skatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē, ja sūdzības vai protesta iesniedzējs to vēlas.

Kriminālprocesa likuma 573.^{1}panta pirmā daļa noteic, ka kasācijas instances tiesa atsakās ierosināt kasācijas tiesvedību, ja kasācijas sūdzība vai protests neatbilst šā likuma 569., 571., 572.pantā un 573.panta pirmajā daļā minētajām prasībām vai ja kasācijas sūdzība vai protests iesniegts par tiesas nolēmumu, kas saskaņā ar likumu nav pārsūdzams.

Senāts atzīst, ka kasācijas sūdzība neatbilst Kriminālprocesa likuma 569., 572.panta prasībām, līdz ar to ir konstatējams Kriminālprocesa likuma 573.^{1}panta pirmajā daļā paredzētais pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 573.panta trešo un piekto daļu un 573.^{1} panta pirmo daļu, tiesa

nolēma:

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Lēmums nav pārsūdzams.

A. Freibergs A. Branta S. Kaija